יציאות השבת פרק ראשון שבת

כ.

ובגבולין כדי שתאחוז האור ברובו ר' יהודה אומר *בפחמין כל שהוא: **גמ'** וכמה א"ר אלעזר אמר רב [2]כדי שיצולו מבעו"י במאכל בן דרוסאי איתמר נמי [3]אמר רב אסי א"ר יוחנן [4]כל שהוא כמאכל בן דרוסאי אין בו משום בישולי נברים [5]תניא חנניא אומר כל שהוא כמאכל בן דרוסאי מותר להשהותו ע"ג כירה ואע"פ שאין גרופה וקטומה: אין נותנין את הפת כו': איבעיא להו תחתון האיך דגבי תנור או דילמא תחתון האיך דגבי האור ת"ש ר"א אומר [7]כדי שיקרמו פניה המדובקין בתנור: [8]משלשלין את הפסח: מ"ט [9]משום דבני חבורה זריזין הן הא לאו הכי לא והאמר [10]מר גדיא בין שריק בין לא שריק שפיר דמי התם מינתח [11]הכא לא מינתח: [12]ומאחזיון את האור וכו': מנהני מילי אמר רב הונא [13]לא תבערו אש בכל מושבותיכם בכל מושבותיכם אי אתה מבעיר *אבל אתה מבעיר במדורת בית המוקד מתקיף לה רב חסדא אי הכי אפילו בשבת נמי אלא אמר רב חסדא קרא כי אתא למישרי אברים ופדרים הוא דאתא [15]וכהנים זריזין הן: ובגבולין כדי שתאחוז כו': מאי רובן אמר רב רוב כל אחד ואחד ושמואל אמר כדי שלא יאמרו הבא עצים ונניח תחתיהן תנא רב חייא לסיועיה לשמואל [16]כדי [17]שתהא שלהבת עולה מאיליה ולא שתהא שלהבת עולה ע"י דבר אחר עץ יחידי רב אמר רוב עביו ואמרי לה ברוב היקפו *אמר רב פפא הלכך [18]בעינן רוב עביו ובעינן רוב היקפו כתנאי ר' חייא אמר [19] כדי שישחת העץ ממלאכת האומן רבי יהודה בן בתירא אומר כדי שתאחז האש משני צדדין ואע"פ שאין ראיה לדבר זכר לדבר [2]את שני קצותיו אכלה האש ותוכו נחר היצלה למלאכה: [3]והאח לפניו מבערת מאי אח אמר רב אחוונא ושמואל אמר עצים שנדלקו באחוונא ההוא דאמר להו מאן בעי אחוונא אשתכח ערבתא א"ר הונא קנים אין צריכין רוב אגדן צריכין רוב גרעינין אין צריכין רוב נתנן בחותלות צריכין רוב מתקיף לה רב חסדא אדרבה איפכא מסתברא קנים מבדרן אגדן לא מבדרן גרעינין מבדרן נתנן בחותלות לא מבדרן איתמר נמי אמר

איבעיא להו תחתון האיך דגבי תנור. ולפ"ה דפי' לגבי האור ממהר לקרום ומיבעיא ליה אם תחתון דקאמר ר' אליעזר דגבי תנור והא דקאמרי רבנן עד שיקרמו פניה אחת מפניה ואפילו בעלינן סגי ואם תחתון דקאמר ר"א היאך דגבי האור אם כן הא דקאמרי רבנן עד שיקרמו פניה היינו כל פניה מא שמע ר' אליעזר כו' ופופטו דר"א לאומר' ומיהו בירושלמי משמע דלהקל נא דקאמר התם ומודה ר"א בלחם הפנים שאין קרוי לחם עד שיקרמו פניו בתנור משמע דהכא סגי בקרימה כל דהו אבל בלחם הפנים בעינן קרימה מעלית. ריב"ל(ש):

למשרי אברים ופדרים. ולא"ת אי אברים ופדרים דחול כדפ"ה הא אמר בפרק [במה מדליקין] (דף כד:) עולת שבת בשבתו ולא עולת חול בשבת ואי אברים ופדרים דשבת ואשמועינן מבכל מושבותיכם דלע"ג דמלותן כל הלילי ואפשר להקטירן במולאי שבת אפ"ה דמי שבת הא מעולת שבת נפק מדממעט עולת חול דהייט ע"כ אברים ופדרים דחול דשמיטה וזריק' עבר זמנו בשקיעת החמה א"כ אברים ופדרים דשבת קרבים בשבת וי"ל דאתי למשרי אברים ופדרים דחול כשמעלה בהן האור מבעוד יום והא דקאמר ולא עולת אברים ופדרי' דחול בשבת היינו דוקא בשלא משלה בהן האור וכן הא דאמר בפרק טרף בקלפי (יומא דף מו. ושם) אברי [1]חול שנתותרו עושה להן מערכה בפני עצמן וסולדן אפי' בשבת ואפי' לרב הונא דפליג התם היינו דאמר דאין עושה להן מערכה בפני עצמן אבל ד"ה דסולדן על המערכה גדולה היינו כשמעלה בהן האור כדמוכח התם והא דקאמר התם לחד לישנא דדוקא בפסולין אי משלה בהן האור אין אי לא לא לאו משום דבשרים לא בעינן משלה בהן האור אלא ה"ק דדוקא בפסולים אלטריך לאשמעינן במשלה בהן האור אבל בבשרים לא איצטריך לאשמעי' וריב"ל מסתפק בשאר קרבנות כשמעלה בהן האור אם נעשו כלחמו של מזבח לאשריגהו בשבת אי לא דדילמא דוקא בתמיד מהני האי טעמא משום דשם תמיד דומה שבת וקשה להתם מפיק ליה ביומא מבמועדו ואפי' בשבת והכא מפיק ליה מבמושבותיכם ונראה דעיקר דרשא מבמושבותיכם והתם נקט במועדו ואפי' בשבת אגב דבעי למנקט במועדו ואפי' בטומאה

ועי"ק והא במושבותיכם אלטריך לשריפת בת כהן דלא דמיא שבת כדדרשי' פ"ק דיומא (דף ו: ושם) ופרק אחד דיני ממונות (סנהדרין לה:) נאמר כאן במושבותיכם כו' אף מושבות האמור כאן כו' וי"ל דהכא מכם דרש מדאמר' מושבותיכם ולא כתיב [2]מושבות והא דדרשי' בפ"ק דקדושין (דף ז. ושם) מושבות דכתב רחמנא בני שבת ל"ל וקאמר דסד"א הואיל ובעינן מועדות כתיב תבעי קדוש ב"ד כמועדות קמ"ל דלא אבעי בעינן דמועדות ואלטריך לה נמי כדדרשי הכא אלא מושבותיכם דכתי' בתמור (ויקרא כג) דהוה כתיב בעינא דמועדות[3]: **כדי** שתהא שלהבת עולה מאיליה. אלמא במקום שהקפיד הכתוב שלא יבא סגי שתהא שלהבת עולה מאליה ואין צריך שתהא

וכגבולין. צריך להבעיר מדורתן מבעוד יום כדי שתאחוז האש ברובו: **ר' יהודה אומר.** אם היתה מדורת פחמין אין צריך להאחיז בהן האור אלא כל שהוא והיא דולקת והולכת דאין דרכה להיות כבה והולכת וא"ל לחמות בהן: **גמ' כן דרוסאי.** לפניים היה ומבשל בישולו שלם: **איתמר נמי.** דמתכל כן דרוסאי משוב בישול: **כל שהוא.** מבשל כיד ישראל כמתכל כן דרוסאי שוב אין בגמרו משום בישולי נכרים: **גרוף.** מן הגחלים במגריפה שקורין ווידילי: **קטום.** מפזרים אפר מלמעלה כדי להפיג חומו שלא יוסיף הבל בשבת וזה מבשל שהוא כמאכל בן דרוסאי לא חייש' אם מתבשל והולך בשבת: **דגבי תנור.** שהכירות מדבקים בדופני התנור סביב הילכך מבעיא ליה הי קרי תחתון הגך פניס דגבי דופני התנור או פניס הפונים למטה לתגלו התנור לגד האור: **מדובקים בתנור.** ומומרלא היא דפניס שבלפי האור ממהרין לקרום: **בתס מנפת.** ואם פוחת פי התנור עייל ביה זיקא וקפי ליה: **הכא לא מנפת.** דכתיב (שמות יב) על ראשו ועל קרבו ואי מגלי ליה לא קפי ליה זיקא הלכך אי לא דזריזין הן אסור: **אברים ופדרים הוא דאסרא.** להתיר את הקטירן כל הלילה אבל מדורת בית המוקד שאינה צורך גבוה אלא צורך כהנים לא הותרה. וסמוך לאשיכה היינו טעמא דלא גזור משום דכהנים זריזין הם שכולם היו בני תורה ומחדרים ונזכרים ולא אתו לאתויי משתחשך: **כל אחד ואחד.** כל עץ ועץ ולא תימא כיון שאחזה ברוב מנין העצים: **ושמואל אמר.** כדי שלא צריך לומר הבא עצים דקים ונניח תחתיהן להבעיר את אלו: **פני ר' חייא.** נפ' כמה מדליקין לגבי מנורה להעלות נר תמיד[1] שתהא שלהבת עולה מאליה אלמא בכי האי גוונא הוא הדלקה משום ר"י הלוי. וקשה לי מדא דרמי בר חמא קתני לה התם ועוד דלאו מתניתא היא אלא הוא אמר לה בפירוש דמתני' אחריתי. ומאר רבותינו תנו לה לענין מדורה ואני מצאתי אותה בת"כ[2] לגבי מנורה: **עץ יחידי.** כענין לוקח"ם שלנו: **רוב עביו.** שיכנס האור בתוך עביו עד רובו: **רוב היקפו.** מבחוץ: **בתנאי.** רוב עביו או רוב היקפו: **שישחת.** רוב עביו: **כ' לדדיו.** רוב היקפו: **זכר לדבר.** דשוב הולך ודולק: **שני קצותיו אכלה האש.** בידוע שתוכו נחר והלכה לתה שלו ונעשה יבש: **נחר.** פסקה לתה שלה ויבש כמו נחר גרוגי (מלכים ט:ט) וכן חרה מני תורב (שיר ג): **והאח.** בשריפת יהויקים המגילה כתיב: **אחוונא.** ערבה: **נאחוז.** כל העצים נדלקין זה מזה הקטן מדליק הגדול: **אין צריכין רוב.** להניח את האור ברובן מע"ש אלא מאחיז בהן אור מבעוד יום לפי שאין בכין והולכים אלא דולקים והולכים: **צריכים רוב.** לפי שאין שלהבת יכול ליכנס ביניהם: **גרעינין.** של תמרה אם עשה מהם מדורה לכשיכבו אין צריכין רוב: **נתנן בחותלות.** כלים שעושין מלובנין ונתן הכלי אלא במדורה צריכין רוב לפי שלבורין יחד ואין השלהבת יכולה להכנס בהן: **קנים מבדרן.** לכאן ולכאן ואחת מהן היוצאת לא תמצא את חברתה לבערה הלכך כי לא אגדן צריכי רוב אבל אגדן לא מבדרן ואין צריכין רוב וכן גרעינין:

הפתילה שורפת ברובה: **עד** שישחת ממלאכת האומן. אבל למ"ד משתמות האור מבני לדדין אינו נשחת בהכי ממלאכת האומן ואע"ג דכתיב את שני קצותיו אכלה האש היינו לגבי עץ הנפן אבל שאר עצים אין נשחתין כ"כ במהרה ממלאכת האומן:

מסורת הש"ס

א) ע"ז נח., כ) לקמן לו., ג) [עיריכין קג. מפחים פה.], ד) [לעיל יח:], ה) [לקמן קיד: עיריכין קג. מפחים נט: פה. פח. ביצה יח. ב"ב ל. חולין קנג: דפחים לה.], ו) לקמן כח., ז) [שמות מז], ח) [אמור פרשה יג], ט) [יומי' מוס' ממחות מז: ד"ה ומשמיען], י) [שם לאתא עולה ושר' ברש"י שם ד"ה הכי גרסינן], כ) [יומי' תוספות לקמן ע. ד"ה הכערבן], ל) [ומ"ש מוס' קידושין ל. ד"ה והכי שבת].

תורה אור השלם

1 לא תִבְעֲרוּ אֵשׁ בְּכֹל מֹשְׁבֹתֵיכֶם בְּיוֹם הַשַּׁבָּת:
שמות לה ג
2 הִנֵּה לָאֵשׁ נָתַן לְאֻכְלָה אֵבֶלָה הָאֵשׁ וּתְרוּ נָחַר הֲיֻצְלַח לְמְלָאכָה: יחזקאל טו ד
3 וְהַמֶּלֶךְ יֹשֵׁב בֵּית הַחֹרֶף בַּחֹדֶשׁ הַתְּשִׁעִי וְאֵשׁ הָאַח לְפָנָיו מְבֻעֶרֶת:
ירמיהו לו כב

הגהות הב"ח

(א) גמ' כ' חייא אמר עד שישחת כשן ממלאכת:

גליון הש"ס

גמ' אבל אתה מבעיר במדורת בית המוקד. עי' יומא דף טו ע"ב תוס' ד"ה ואחת: **שם אמר ר' אאא** הלכך בעינן רוב עביו. חולין דף עו ע"ב וכענין זה פירש"י דף מ ע"א ויומא דף סה ע"ב:

מוסף רש"י

בן דרוסאי. לפניים היה ואוכל כל דבר המבושל קלת (ע"ז לח.). **בני חבורה.** הנמנין על הפסח, זריזין הן. דכל הטעונים מקדשים זריזים וחכמים, הלכך לא שיש כרים ומזרעים זה את זה (פסחים פה.). **ובהנים** זריזין הן. נקיאין הן בכל, דכתיב בהן (בכורים נג) יורו מפסיקין ליעקב (לקמן קיד:) אי: דכיון שנכנס לבגדיה בידוע שלמדיהו הלכות קודש (ערובין שם).

עין משפט נר מצוה

קנו א מיי' פ"ג מהל' שבת הלכה יט טור ושו"ע או"ח סי' רנה סעיף (ח) כ: קנז ב מיי' פ"ג מהלכות שבת הלכה טו טור שו"ע או"ח סימן רנד סעיף כ:
קנח ג (מיי' פי"ז מהל' מ"ל) טור ושו"ע יו"ד סי' קיג סעיף מ:
קנט ד מיי' פ"ג מהל' שבת הלכה יח סמג לאין סה טור שו"ע או"ח סימן רנד סעיף ה:
קס ה ו מיי' שם הלכה טו:
קסא ז מיי' שם הל' כ:
קסב ח ט מיי' שם הל' יט סמג שם טור שו"ע או"ח סימן רנה סעיף ג:

לעזי רש"י

ווידיל"י (ודי"ל). עצה. צוק"ש (צוקי"ש). גדמי-עץ.

רבינו חננאל

כמאכל בן דרוסאי שהוא כמאכל בן דרוסאי מותר לשהותו ע"ג כירה אע"פ שאינה גרופה ולא קטומה. תחתון של פת. אוקימנא קרומת פנים המדובקים בתנור, וכיון שקרמו פניה מיתר לשהותה. והכין מפרשא בפ' דלקמן בכירה (דף.) משלשלין את הפסח לתנור עם חשכה. אוקימנא משום דבני חבורה זרזין הן הא שאר בני אדם לא. ואי גדיא הוא מינתח הוא, כלומר אינו שלם אלא מנותח איברים, כיון דקשי ליה זיקא לא מגלי ליה, הלכך לא אתי לתחויי בגחלים. בין שריק התנור בין לא שריק התנור שרי. אברי דבדחא, שריק שרי, לא שריק, רב ירמיה מדפתי אסר ורב אשי שרי, וקיי"ל כותיה. בשורא אגומרי אסיר אלא א"כ נצלה כל צורכו. קרא חייא בתנור, רבינא שרי. ומחיוין את האור במדורת בית המוקד, משום דכהנים זריזין הם. וקרא לאברים ופדרים הוא דאתא דכתיב לא תבערו אש בכל מושבותיכם, בכל מושבותיכם אינכם מבערים אבל אתם מבערים לאברים ופדרים. ובגבולין כדי שיצית האור ברובו. רב אמר רוב כל עץ ועץ. ושמואל אמר כדי שאין צריכין להביא אחרים תחתיהן כדי שידליקם. והלכתא כשמואל דתני ר' חייא לסיועיה שתהא שלהבת עולה מאליה ולא על ידי דבר אחר. עץ יחידי. אסיקנא בעינן רוב עביו ורוב היקפו. **את האח לפניו מבערת.** רב אמר אחוואנא. פי' עצי ערבה.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com